

ДОШКІЛЬНЕ ВИХОВАННЯ

2

«РАДЯНСЬКА ШКОЛА»

1957

мови і особливо на досягнення у вихованні правильної звуковимови.

Як ілюстрацію досягнень в цій роботі ми організували до зборів виступ всіх дітей. Було проведено розповідь казки «Ріпка», яка супроводжувалася ігровими діями дітей.

Вони виконували ролі персонажів казки, читали вірші.

Батьки почали більше цікавитися змістом роботи з дітьми, відвідувати заняття, батьківські збори, прислухатися до порад вихователів.

Конструювання з будівельного матеріалу

Р. ЦІЦІЛІАНО,

вихователька середньої групи дитячого садка № 4/70 м. Києва

Ми добре знаємо прагнення дошкільника роздивитися автомобіль, паровоз, спостерігати за роботою століяра, водопровідника, знаємо, яке велике місце посідає технічна іграшка в житті наших дітей, знаємо прагнення дитини зробити щось самій.

Зміст конструктивної діяльності в програмі дитячого садка зв'язаний з ознайомленням дітей з оточуючим. Для конструювання в дитячому садку рекомендується два види матеріалів: будівельний і папір. Я хочу поділитися досвідом роботи з будівельним матеріалом у середній групі.

Завдання при організації будівельних ігор для вихованців середньої групи досить широкі: спрямувати думку дитини на тему будови, дати цікаву і доступну по виконанню тему будови, навчити відбирати потрібні деталі, робити будови стійкими, закріплювати у дітей вміння розрізняти: куб, циліндр, піраміду, порівнювати предмети по висоті, довжині, товщині. Ми мали комплекти крупного матеріалу, дрібного настільного, користувалися і матеріалом Полікарпова. Використовуючи все це, я прагнула розвинути в дітей уміння і бажання будувати колективно, по змозі залучала до гри всіх дітей.

На початку навчального року в групу був внесений крупний матеріал. Діти охоче будували, але, звичайно, примітивно. Частіше складали будинок з п'яти цеглин, східці — з двох. Дорогу робили з двох довгих планок і возили по ній маленькі машини.

Треба було уточнити уявлення дітей, розширити їх шляхом спостереження, ознайомлення з оточуючим, а також шляхом інших видів дитячої діяльності — грою, розвитком мови, образотворчою діяльністю.

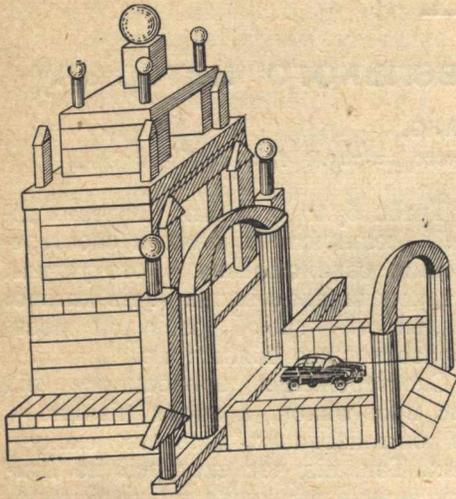
Спостереження проводилися під час прогулянок, а трохи пізніше — на організованих цільових екскурсіях. Так, під час екскурсії по Дніпру велике враження на дітей справила велич водного простору, ширина і швидка течія ріки. Діти звернули особливу увагу на міст, на гранітну набережну з красивими широкими сходами. Свої враження вони відтворювали в малюнках, розповідях, а в Серьожі виникла думка збудувати міст. Він почав складати куби один на одного, на короткі бруски поклав довгі, але споруда руйнувалась. До хлопчика приєднався Ілюша, який запропонував класти в основу великі бруски. Зверху покладали кубик і довгий брусок поперець.

Тоді почали надходити критичні зауваження: «Міст некрасивий», «З такого мосту можна впасти» і т. д. Я погодилась, що цей міст повинен підтримуватися з двох боків, і показала картинку-зразок.

Діти зацікавилися, і наступного разу будівництвом мосту зайнялася велика група вихованців. Я поповнила будівельний матеріал брусками різних розмірів, трикутниками і дрібним будівельним матеріалом. Цю першу осмислену споруду я зарисувала. Мости були збудовані кожною групою дітей різні, але я взяла варіанти Ілюші і Серьожі, щоб показати різницю між ними.

Діти порівнювали їх, вловили помилку і переконалися в доцільності другої споруди.

І все ж дитячі будови лишалися ще дуже примітивними: будинок, наприклад, мав суцільні стіни, був без вікон і дверей.

На одній з прогулянок ми підійшли з дітьми до невеликого одноповерхового будиночка, який знаходиться навпроти дитячого садка. Я звернула увагу вихованців на те, що будинок хоч і маленький, але в ньому є троє вікон, вхідні двері і похилий дах, труба посередині, а двері збоку. Діти помітили, що дерева навколо значно вищі, ніж будинок. Серьожа відмітив, що вулиця наша красива, чиста і скрізь садочки з квітами і великими деревами. Наступного дня ці враження були яскраво відтворені в дитячих будовах.

В Ілюші, Віті, Толі, Серьожі, які збиралися будувати великий дім, я запитала, який їм потрібний матеріал для цього. Моя пропозиція збудила інтерес і в інших дітей. Домовилися, що треба приготувати їм великі бруски, дощечки для даху, прапорці. Я приготувала все, що просили діти, додала дощечок, об'ємних форм, дерев тощо.

Ілюша почав будувати. До нього приєдналися Льюня, Вітя і Толя. Швидко склали основу. Коли ж дійшла черга до вікон, Льюня і Вітя

зупинилися: «Тепер ми покладемо короткі бруски, а потім знову довгі, і буде порожнє місце для вікна». І лише тоді, коли Ілюша залишив проріз для вікна, діти помітили, що вікна косі, бо бруски були взяті різної довжини.

Вигляд цього будиночка привернув увагу дітей. З ляльками на руках стояли дівчатка — дивилися. Деякі намагалися завести в дім ляльок, але стіни падали. Я вказала дітям на недоліки будинку, обіцяючи показати, як будувати правильно.

Через деякий час ми пішли подивитися на новий великий будинок, що споруджувався поруч з дитячим садком. Попередньо я сама ознайомилася з цією будовою. Метою першої екскурсії було загальне ознайомлення дітей із спорудженням будинку. Наступного разу я повела їх на будівництво, щоб уточнити уявлення про правильні прорізи вікон і дверей, оглянути фундамент, показати дружну роботу будівельників — мулярів, штукатурів, теслярів.

Ця екскурсія викликала великий інтерес у дітей. Активні «будівельники» дуже хотіли знати, як треба правильно складати, як робиться стеля першого поверху і підлога другого. Тут діти вперше почули слово «перекриття» і легко його засвоїли.

Робітники уважно ставилися до запитань дітей.

Повернувшись, діти почали будувати одно- і двоповерхові будиночки. У одних при цьому не вистачало коротких брусків, щоб залишити прорізи для вікон, в інших — перекриття укладалися з дрібних планок, а тому руйнувалися, однак і ці споруди використовувалися для ігор. В нові будинки збиралися в'їжджати дівчатка з ляльками. Одні будівельники заявляли, що спочатку треба закінчити будівництво, інші, менш вимогливі, охоче впускали нових «жильців». Все це викликало жваве обговорення.

Щоб розвинути спостережливість дітей, поглибити враження, ми розглядали приміщення дитячого садка: як зроблено вікна, двері, звертали увагу на характерні особливості будинку.

Після таких спостережень діти стали більш уважними до споруджуваного об'єкта, почали більш цілеспрямовано працювати, удосконалювати свої будови. Ігри з будівельним матеріалом дають для цього великі можливості: можна легко замінити одну форму іншою, надати будові іншого вигляду.

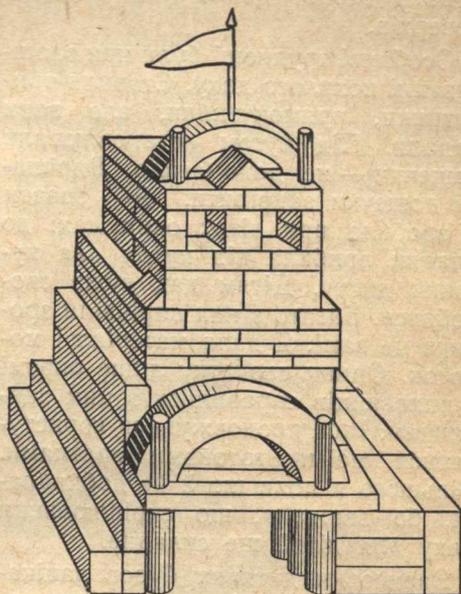
Не добиваючись точного відтворення окремих деталей, я старалась підвести дітей до розуміння теми певної будови, відбору потрібних для цього матеріалів і т. ін. Це і є одним з основних завдань по програмі будівельних ігор для середньої групи. Вказуючи вихованцям на причини їх невдачі, я зауважувала, що вони не подумали, що будуть споруджувати, і не відібрали необхідного матеріалу, пояснювала, як краще зробити в кожному конкретному випадку.

Такі бесіди, аналізи відіграли в розвитку будівельних ігор велику роль. Діти почали думати над темою будови, добирали відповідний матеріал, частіше зверталися до мене за порадою. Навколо будов розвивалися цікаві ігри, виникала потреба у виготовленні меблів. Оскільки ж ми ще не знайомилися з конструюванням меблів з паперу, то діти часто робили їх з маленьких кубиків. Дала я готові меблі — обстановку спальні, їдальні тощо. Це уточнило уявлення дітей про призначення певних меблів, допомагало раціонально обставити лялькові кімнати. Дуже багато творчості було внесено дітьми в ці ігри, коли вони оволоділи конструюванням з паперу.

В процесі роботи виникало чимало труднощів: більшість дітей об'єднувалась навколо «будівельників»-ініціаторів. Всі, за прикладом когось одного, хотіли будувати стіну, паркан, а це викликало метушню, непорядок. Тому під час другої екскурсії до споруджуваного будинку я звернула увагу дітей на працю всіх робітників: кожний робить своє, бо вони домовилися, що хто повинен робити. Діти уважно поставилися до цієї вказівки.

Найближче оточення нашого

району багате на культурно-побутові заклади. Я показувала дітям різноманітні вітрини магазинів, красивий вхід у велике приміщення, великі вікна на всю стіну в цехах за-

водів, високий будинок школи, сад, вирощений школярами, красиве затишне приміщення гуртожитку з балконами, перед яким студенти розбили квітник. Ці приклади говорили дітям про благоустрій нашого міста, були свідченням великого піклування про людей в нашій країні. Свої враження діти почали відтворювати і в конструктивних іграх. Так, Серьожа розгорнув будівництво нашої вулиці. З довгих брусків він проклав пряму дорогу, з цеглинок збудував кілька будиночків і поставив багато дерев (ленінградський дидактичний матеріал). Та вони були дуже маленькі і явно не задовольняли хлопчика. Я порадила поставити ці деревця на кубики. Вулиця від цього, звичайно, виграла. Ілюша спорудив двоповерховий будинок і навіть балкон на другому поверсі влаштував: два брусочки на віддалі, а на них довга планка, прикрашена геометричними фігурами.

Я зарисувала будову і показала малюнок дітям. Вона всім сподобалась, однак ніхто з них не помітив,

що сходів на другий поверх немає. Я проаналізувала з вихованцями цю зарисовку і тим самим сприяла розвиткові думок в потрібному напрямку. До будови діти почали приладувати сходи, навіть для перших поверхів.

Особливі труднощі були при влаштуванні похилого даху. Ставили трикутники, прямокутники, але вони падали. Під кутом встановлювали дощечки — не допомагало. Вирішили дощечки закріпити. Як зразок я зробила при дітях один дах: до планки прибила під кутом два кусочки дикту. Дітям дах дуже сподобався. Багато з них вирішили зробити це самі. Я дала матеріал і молоток. Однак спочатку лише окремі з вихованців справилися з цим завданням. Інші продовжували користуватися моїми готовими зразками. Більшого я поки що й не добивалася, бо вважала, що скріплювання даху для дітей ще складне.

Зарисовки дитячих будов зацікавили вихованців, і вони почали часто просити альбом. Розглядали малюнки уважно, робили зауваження.

Розглядання альбома принесло користь. Діти почали більш критично ставитися до своїх робіт. Якось я зарисувала роботу Тані, яка лише недавно зацікавилася будівельними іграми. «Чому це ви мое малюєте? Я ж ще не навчилася». «Тобі буде цікаво подивитися на цей малюнок пізніше, коли навчишся будувати краще», відповіла я. Таня лишилася задоволена.

В міру розширення дитячих вражень будови ставали більш досконалими, красивими. У дітей розвивався художній смак, ініціатива, винахідливість. З'явилися будинки з прикрасами, колонами. Для прикрашення ставилися біля входу різноколірні башти, куби, піраміди (останній випуск кольорового крупного будівельного матеріалу). Влаштувалися квітники, алеї.

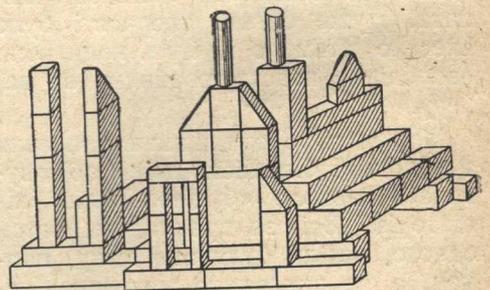
Крім різного крупного будівельного матеріалу, діти користувалися і настільним. На цей час вони оволоділи навичками виготовлення іграшок з картону, паперу, природного матеріалу. З'явилися дерева, меблі

свого виробництва. Творчі ігри ставали більш різноманітними і цікавими.

Для ознайомлення дітей з об'єктами нашого близького оточення ми спостерігали транспорт на нашій вулиці, трамвайний парк. Їздили в далекі екскурсії — на Дніпро, Володимирську гірку, на дитячу залізницю, в зоопарк. Все це знайшло своє відображення в будівельних іграх. Так, діти організували гру — поїздка по Дніпру. Намітили русло ріки, береги позначили брусками, збудували східці, пляж, грибки.

Після розглядання ілюстрацій крейсера «Аврора» діти й собі вирішили збудувати такий корабель. Приступили до роботи. Захоплені будівництвом палуби, трюма, не помітили, як настав час іти додому. Діти засмутилися, і я пообіцяла, що будівництво перенесемо на наступний день. Коли діти розійшлися, я виготовила з картону труби, пофарбувала їх, зробила морський прапор і маленькі прапорці. Наступного дня діти збудували красивий корабель, прикріпили рятувальні круги, які самі виготовили за моїм зразком.

Інтерес до гри весь час зростав. Я запропонувала решті дітей збудувати пароплави для ляльок. Люба вирішила одягти ляльок моряками. Я намалювала на картоні контури ляльок, а діти їх розмалювали фарбами і вирізали. Так була створена

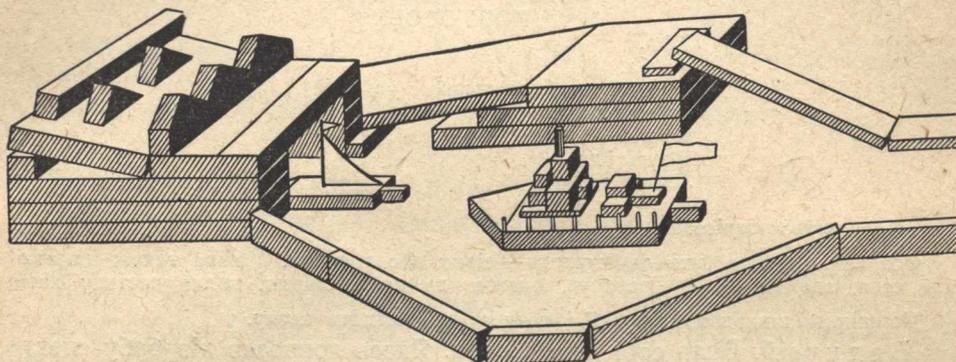
дуже цікава гра, яка потім довго користувалась успіхом в групі.

Давати свої зразки дітям доводилося рідко. Я брала участь в спорудженні лише тих будов, де були

скріплення, з якими діти ще не могли справитися.

Якось ми вирішили спорудити міст. Діти дружно взялися за роботу, проявляючи усидливість і багато наполегливості. Малюнок моста надіслали дітям Московського дитячого садка, з яким листуємося.

Роботу за завданням проводили на спеціальних заняттях з настільним будівельним матеріалом, за столом. Споруджували, наприклад, одноповерховий будинок, Палац піонерів тощо. З цими завданнями справилися всі вихованці.

цесі роботи значно підніс інтерес дітей, розвинув їх творчість. Ця робота позначилася на вихованні позитивних рис характеру у дітей неуважних, легко збуджуваних.

Проведені ігри сприяли розвитку окоміру, упевненості рухів, розвиткові дрібних м'язів. Діти почали гратися більш злагоджено і дружно, бо ці заняття вимагали колективної роботи. Збагачувалася мова дітей, розширювалися і уточнялися їхні уявлення про навколишнє. Діти навчилися домовлятися, знаходити вихід з скрутного становища і більше спиратися на власні сили.

Зарисовки дитячих будов, які я практикую в своїй роботі, виховують інтерес у дітей, стимулюють удосконалення роботи, розвивають уміння зіставляти, порівнювати, критично ставитися до своєї роботи,

Пропонувала також будувати за зразком, давала розглядати ілюстрації. Я завжди прислухалася до задумів дітей і старалася забезпечити їх необхідним матеріалом. В міру того як розвивалося технічне вміння дітей, вони самі почали виготовляти деякі іграшки по домовленості між собою.

В будівельних іграх ми використовували і ленинградський дидактичний матеріал. На жаль, за розмірами він не завжди відповідав нашим вимогам.

Розвиток технічних навичок в про-

цінити і берегти результат праці товариша.

Розглядаючи з батьками ці зарисовки, я викликала у них інтерес до діяльності дітей, бажання продовжувати цю роботу вдома. Немало батьків придбали для дітей будівельний матеріал. За їх словами, діти вдома з інтересом граються і стали значно спокійнішими.

Мені, як педагогу, ці зарисовки допомагають спрямовувати задум дитини і систематично слідкувати за розвитком її творчої діяльності.

Я вважаю, що з середньою групою на протязі року слід провести кілька фронтальних занять з крупним будівельним матеріалом. На жаль, для цього у нас не вистачає годин за програмою. Треба подумати про виділення часу для вказаних занять і забезпечити дитячі садки різноманітним будівельним матеріалом.

